

ASIA – HVA SKJER?

- 1. BAKGRUNN**
- 2. FINANSKRISEN I AMERIKA**
- 3. HVA SKJER I MIDTENS RIKE?**
- 4. MER OM ASIA**
- 5. UTSIKTENE FOR NORGE**

BAKGRUNN

Ti temaer i tiden:

- *Verdens finansmarkeder i ferd med å kollapse?*
- *Spennende valg i USA*
- *Kina som fremvoksende stormakt*
- *India får avtale om import av uran*
- *Ny president i Pakistan*
- *Ny statsminister i Japan*
- *Russland til krig i Kaukasus*
- *Miljøkrise – smelter Nordpolen?*
- *Doha-runden kollapse*
- *Oljeprisen hopper opp og ned som en jo – jo*

HVA SKJER I MIDTENS RIKE?

- ***Det kinesiske prosjektet består i å gjenvinne stolthet, prestisje og posisjon i verden***
- ***Føler seg urettferdig behandlet***
 - 1840: Opiumskrigen
 - Krig med Japan
- ***Nasjonalisme – ikke kommunisme – som bærende ideologi***
 - Taiwan og Tibet blir vanskelig å håndtere
- ***Kina som fremvoksende makt som truer den eksisterende verdensorden?***
 - Tyskland og 1.verdenskrig
 - Athen og Sparta, Peloponneskrigen

- ***Deng Xiaoping***

- Åpne opp og reformere
- Ikke true eksisterende verdensorden – men utnytte den
- 2001, med i WTO

- ***Endret sammensetning i etterspørende "Harmonious Society"***

- Privat og offentlig konsum tar større ansvar for veksten
- Fortsatt appresiering av RMB
(fra 8.28 RMB = 1 USD i juli 2005 til 6.84 RMB = 1 USD i dag)

- ***Veksten holder seg i mange år til***

- Kapital
- Arbeidskraft
- Teknologi
- Økt produksjon av tjenester
 - Helse
 - Utdanning

Kina blir gammelt før det blir rikt

Kina – en status quo nasjon

***Det er ikke USA – siden
Sovjetunionens sammenbrudd***

FINANSKRISEN I AMERIKA

- ***Startet i august 2007***
 - Subprime lån som ikke betjener**
 - Tap og omfordeling av formue
 - Ikke så alvorlig i makro, med mindre konsekvensene for løpende produksjon blir store

- ***Bakgrunn: Salg av lån til mange som ikke burde hatt dem***
 - Uegnet regelverk
 - Dårlig kontroll
 - Feil incentiver
 - Griskhet
 - Fem toppsjefene i Fannie Mae har de siste fem årene fått utbetalt 199 millioner dollar. Opsjoner i Amerika – too much of a good thing?

- ***Hva har hendt?***

- Bear Stearns
- Freddie Mac and Fannie Mae
- Lehman Brothers
- AIG
 - Cheap credit protection to regulated entities
- 700 mrd. USD til "Banksikringsfond"
- Goldman Sachs og Morgan Stanley blir forretningsbanker?

- ***Hvem tar tapene?***

- Aksjonærene
- Fordringshaverne (innenlandske / utenlandske)
- Skattebetalerne i Amerika
- Inflasjon som skatt

- ***Hvor stor tap?***

- 500 milliarder hittil på subprime
- Kanskje det dobbelte, dvs. 6-8% av Amerikas BNP
- Kina, slutten av 1990-tallet, nær 50% av BNP i lån som ikke ble betjent i bankene

- ***Historiske paralleller***

- Amerika 1929 - 1933
- Japan 1988 – 2000
- Norge 1990 – 1992

- ***Grunnleggende utfordring:***

Evnen det amerikanske samfunnet har til å fordele tapene for deretter å komme videre – business as usual

MER OM ASIA

- *Bra økonomisk vekst, men inflasjon over 10% i flere land*
- *Økende samhandel. I juli overtok Kina for USA som største mottaker av Japans eksport*
- *MEN: Nedgangstider i USA og Europa vil merkes. Decoupling bare et stykke på vei.*

- **Økende matvarepriser gir inflasjon**
- **30-40% av CPI er matvarer i fattige land**
- **Etterspørselsdrevet**

- **Husk: Kina og India er nettoeksportører av jordbruksprodukter**

- **I mange land betaler man for IKKE å dyrke jorda**

- **M2 – veksten ikke så høy**
 - Kan akkomodere endring i relative priser uten vedvarende høyere inflasjon

- **ASEAN – landene har nær 70% eksport/BNP (Indonesia, Malaysia, Filippinene, Vietnam og Thailand)**

INDIA

- ***Første individuelle OL – gull noen gang – 10 meter luftgevær***
- ***Indian Railway: Vinneren kan reise gratis, når som helst, hvor som helst, livet ut. På 1. klasse***
- ***Inflasjon på 8%***
- ***Underskudd i utenriksøkonomien og i statsfinansene***
 - **Mindre handlingsrom enn Kina**

- ***Økonomiske reformer startet i 1991***
 - BNP nå over 1.000 mrd. USD
 - Verdens 12. største økonomi
- ***Elendig infrastruktur***
 - Bruker 5% av BNP – burde anvende 9% (som Kina gjør)
- ***140 millioner muslimer i India – nest mest etter Indonesia***
- ***Verdens største demokrati***

VIETNAM

- **1986: Doi Moi (Renovation) – Omlegning av den økonomiske politikken**
- **2007: Med i WTO**
 - Eiendomspriser mange steder doblet på ett år
 - 50% vekst i kreditt
 - 20% inflasjon
 - 7% underskudd på statsbudsjettet
 - 20% vekst i eksport siden 1990

- ***Mottar stor innstrømning av kapital (FDI), men var ikke klare for det. Finansierer underskudd i handelen***
- ***Uklare ansvarslinjer i den økonomiske politikken***
- ***Utbredt korrupsjon – verre enn i Kina***

UTSIKTENE FOR NORGE

- ***Økt globalisering***

Innebærer bredere flater for samkvems mellom land
Hva betyr det for Norge?

- ***Lettere å ta andre lands ressurser i bruk***

- Økt import – redusert eksport
- Økt bruk av utenlandske entreprenører
- Økt arbeidsinnvandring
- Økt outsourcing
- Økt bruk av helsetjenester og lignende i utlandet

- ***Handlingsregler tilsier at vi kan bruke 80 ekstra milliarder kroner neste år. Utstrakt globalisering og trykket på innenlandske ressurser letter.***
- ***To spørsmål melder seg***
 - Oljepenger til skattelettelse / Oljepenger til økte overføringer og økte offentlige utgifter
 - Virkninger på rente og valutakurs
- ***Det første spørsmålet er normativt – det andre faglig***
- ***Et skattsystem som gjør at folk velger å jobbe mer og å stå lengre i arbeid, vil gjøre det lettere for norsk industri å klare seg***